

Meer subsidiemogelijkheden

Groen Label Kassen, zonnepanelen en ledverlichting zijn slechts een paar voorbeelden van innovatieve ontwikkelingen die in aanmerking komen voor fiscale en subsidiemogelijkheden. Toch is het niet zo dat de overheidsondersteuning zich alleen richt op technische oplossingen, ook procesinnovatie zoals meerlagenteelt komt in aanmerking.

Tekst en foto's: Agentschap NL

Op dit moment wordt meerlagenteelt bij circa tien broeiers onderzocht. Een van die broeiers is Maatschap Kreuk in Andijk. "Wij stappen zelfs over op drielagenteelt. Een hybridesysteem, waarbij we de teelt in fasen opdelen", vertelt eigenaar Niels Kreuk. "In oktober moet de nieuwe kas gereed zijn om de bollen te laten circuleren. Het volautomatische systeem zorgt ervoor dat de bollen eerst in het donker worden geplaatst. Deze bakken verplaatsen we vervolgens naar de onderste laag van de kas, waar zij zich verder ontwikkelen met ledverlichting. In de laatste fase worden ze in het zonlicht geplaatst."

LICHT

"Meerlagenteelt is vooral geschikt voor gewassen die weinig licht nodig hebben en waarvan de suikers en koolhydraten zich al in de

bol bevinden zoals bij tulpen en narcissen" vult Jeroen Wildschut, onderzoeker bij PPO, aan. "Het is zowel technisch als economisch interessant omdat de productie per vierkante meter hoger is en er dus per tulp minder energie gebruikt hoeft te worden. Helemaal nieuw is het echter niet. In de tachtiger jaren werd meerlagenteelt eerder geprobeerd. Toen experimenteerden ze met bollen, gebroeid in bakken potgrond. Dat vergde een andere constructie dan tegenwoordig en was ook de reden dat het niet echt van de grond kwam. Nu bollen worden gebroeid in water bedraagt het gewicht van de bakken slechts zeven kilogram in plaats van twintig en is de kans van slagen veel groter." Meerlagenteelt is echter slechts een deel van de werkzaamheden van PPO. "Wij richten ons ook op de lichtbehoefte van bollen en in welke fase de lichtbehoefte het grootst is. Onderzoek naar de effecten van ledverlichting maakt daar integraal onderdeel van uit. Doordat leds bijna geen warmte afgeven is het mogelijk ze

dicht op het gewas te plaatsen en kun je meer lagen in een kas stapelen. Daarnaast testen we verschillende kleurtonen om te komen tot een optimale afstemming. Gebleken is dat rood en blauw belangrijke kleurtonen zijn. Onder rood licht spreiden de spruiten uit de bol zich sneller, terwijl blauw licht zorgt voor een lange spruit." Ook Kreuk heeft proeven gedaan met verschillende lichttonen. "Het is bijzonder interessant om te zien hoe de tulpen daarop reageren. Maar in de nieuwe kas maken we geen gebruik van verschillende kleuren omdat de techniek nog geen recept op maat kan maken en we nog niet exact weten wat het beste is. Ledverlichting passen we wel toe. Wij bieden de bollen 24 uur per dag licht op een laag lichtniveau."

FINANCIËLE TEGEMOETKOMING

Voor de investering in ledverlichting vraagt Kreuk fiscale reductie op basis van de energie-investeringsaftrek (EIA) aan. "In het verleden hebben wij weinig gedaan met subsidies en fiscale maatregelen, tot we vier jaar geleden via onze accountant in contact kwamen met een subsidieadviseur", legt hij uit. "Toen bleken er veel financiële tegemoetkomingen en belastingmogelijkheden te zijn voor tuinders die net als wij innovatief en milieuverantwoord willen ondernemen. Het begon met een regensilo waarvoor we een beroep konden doen op de MIA (milieu-investeringsaftrek) en Vamil. Later, op het moment dat de plannen voor onze nieuwe kas gestalte kregen, hebben we de verschillende stimuleringsmaatregelen bewust bij de afwegingen betrokken. We willen innovatief zijn en gebruik maken van de nieuwste technologieën. De financiële stimulans is dan een welkome steun in de rug. Verrast waren we bovendien dat de regelingen meer flexibel waren dan aanvankelijk gedacht. Toegegeven, we moesten ons er even in verdiepen, maar na overleg met Agentschap NL bleek er meer mogelijk. Zo is de MEI-subsidie voor meerlagenteelt aangevraagd op teeltoppervlak in plaats van op kasoppervlak, waardoor het financieel nog aantrekkelijker wordt de plannen door te zetten." Kreuk schat in dat hij voor tachtig tot negentig procent van zijn kas een regeling kan aanspreken. "Voor ons is dat echter nooit leidend geweest, meer een kwestie van mooi meegenomen. Maar het vermindert de afschrijfperiode aanzienlijk."

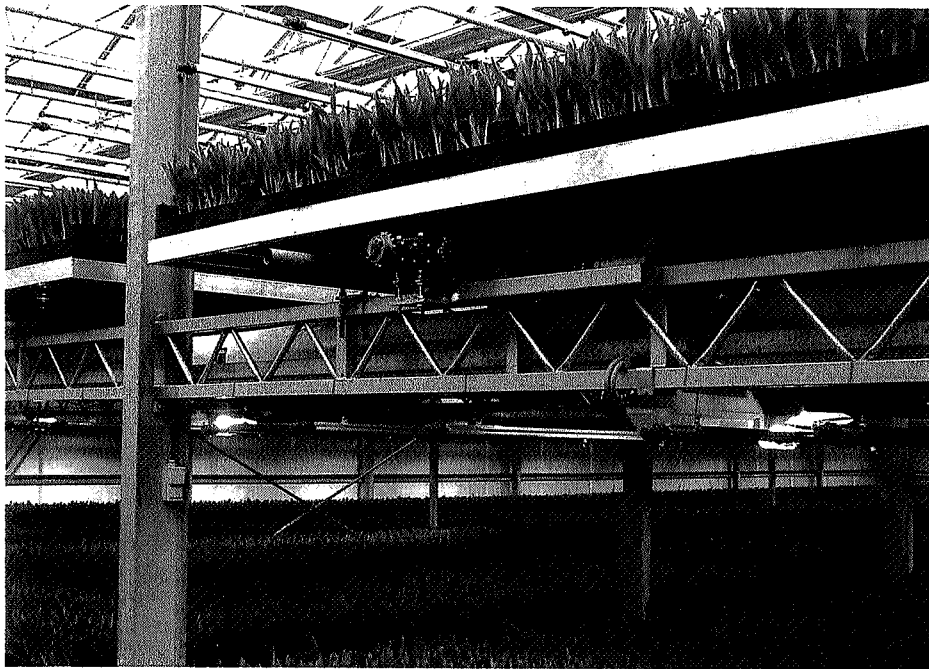
GROEN LABEL KAS

De kas die nu in Andijk wordt gebouwd, is een zogenoemde Groen Label Kas met talloze milieuvriendelijke oplossingen. "Het begint bij de gevel die is voorzien van stegdoppelplaat en gevelschermen voor de isolatie. Daarnaast is

De meerlagenteelt biedt mogelijkheden voor subsidiëring

n voor innovatie

Bij meerlagenteelt kan het broeien van tulpen in meer fasen worden verdeeld

het kasdek voorzien van gehard glas. Dat komt de veiligheid van werknemers ten goede, maar door de vierzijdige inleg in rubber verhoogt het ook de isolatiewaarde.

.....

‘Eenzelfde of beter product met een duurzaam imago kan een plus betekenen in onze markt die een verzadigingspunt heeft bereikt’

.....

De kassen worden voorzien van twee binnenschermen die zorgen voor minder warmte-uitwisseling. Eén van die schermen is 99% lichtdicht zodat hij tevens voldoet aan de eisen ten aanzien van lichtuitstoot.” De Groen Label Kas komt voor zowel de MIA als Vamil in aanmerking. “Met name de willekeurige fiscale afschrijving van Vamil is erg prettig”, volgens Kreuk. “Voor de technische resultaten van ons bedrijf zijn we zelf verantwoordelijk, maar de markt is een onzekere factor, met een flexibele afschrijving kan je daarop inspelen.” Het enige terrein waarop Kreuk niet alle mogelijkheden heeft aangesproken is de installatietechniek. “Dat heeft te maken met de economische haalbaarheid”, verklaart hij. “We stoken wel met ketels

die geschikt zijn voor lagetemperatuurverwarming en hergebruiken al het water in de teelt middels UV. Alleen voor warmte-koudeopslag of zonnepanelen is onze nieuwe kas van 1500 vierkante meter te klein.”

INNOVATIEF

“Je moet blijven doorontwikkelen, pas dan mag je je innovatief noemen”, is de mening van Wilfred Wagemaker uit Hoogkarspel. “Dat betekent constant naar de toekomst kijken en inspringen op een veranderende wereld. Door die visie heb ik nu een voorsprong van drie tot vijf jaar op anderen in de branche. Een voorsprong die ik graag wil houden. Eenzelfde of beter product met een duurzaam imago kan een plus betekenen in onze markt die een verzadigingspunt heeft bereikt. Dan moet je je

anders profileren.” In 2010 investeerde Wagemaker in een nieuw bedrijfsgebouw van zeven-duizend vierkante meter; een Groen Label Kas voor het broeien van onder andere irissen en tulpen. Qua omvang was het gebouw groot genoeg voor een rendabele investering in een warmte-koude opslagsysteem. Wagemaker: “We maken gebruik van een gesloten systeem, waarbij water niet in direct contact komt met het grondwater. De kas is voorzien van vloerverwarming in plaats van pijpen. Maar de WKO is niet de enige investering die wij hebben gedaan. Alle glasoppervlak is dubbellaags, de gevels zijn voorzien van geïsoleerde panelen en er zijn twee schermen voor isolatie en zonlichtweerkaatsing aangebracht op de bovenkant van de kas. We hebben gekozen voor een aanzuigsysteem van buitenlucht. Deze oplossing vergt minder raamopeningen en bovendien hoeven ze slechts op een minimale stand geopend te worden. Ook dat is een duurzame investering.”

ERVARING

Terugkijkend naar het laatste jaar is Wagemaker tevreden over zijn investeringen. “De warmte-koudeopslag werkt goed, alleen tijdens de piekuren in de winter hebben wij ’s ochtends soms een paar uur bij moeten stoken. Daarvoor hebben wij vier parallel geschakelde hr-ketels staan. Gewone, die je ook in woningen aantreft en die zijn ingeregeld op de retourtemperatuur van de vloerverwarming.” De enige investering waar hij graag de lat hoger had gelegd, was ten aanzien van de energieopwekking. “De aanschaf van 200 vierkante meter PV-panelen werd mogelijk door subsidie uit de MEI-regeling. Maar met een opbrengst van 35.000 kW per jaar en een verbruik van meer dan een miljoen kW is dat niet toereikend. Liever was ik een stapje verder gegaan en had ik geïnvesteerd in een windmolen, maar dat liet het bestemmingsplan niet toe.”

Extra ondersteuning voor bloembollensector

Voor de sector Bloembollen zijn door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie specifieke afspraken gemaakt. Zoals ondersteuningsmaatregelen voor ondernemers die streven naar energiebesparing en meer duurzame energie. De ambitie is om vanaf 2020 in nieuwe bedrijven klimaatneutraal en economisch rendabel te kweken en te telen. Agentschap NL voert het beleid uit ten aanzien van duurzaamheid en innovatie. Daarnaast is zij het aanspreekpunt voor ondernemers en kennisinstellingen die zich richten op maatschappelijk verantwoord produceren. U kunt bij Agentschap NL terecht voor advies en informatie over financiering, netwerken en wet- en regelgeving. Daarnaast ondersteunt zij initiatieven vanuit de bloembollensector en voert zij het secretariaat van de Stuurgroep Bloembollen. Alle relevante informatie voor de bloembollensector wordt door Agentschap NL toegankelijk gemaakt via de website: www.agentschapnl.nl/bloembollen-en-bolbloementeel. U vindt hier verslagen van uitgevoerde en lopende projecten, persberichten en nieuwsbrieven. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Nešad Smailbegović, via e-mail nesad.smilbegovic@agentschapnl.nl of telefoonnummer (088) 602 27 85.